

Graslandvernieuwing op veengrond zinvol?

J.A. Keuning (onderzoeker NMI-PR)

Op basis van de botanische samenstelling is grasland in te delen in goed, matig en slecht grasland. Als deze criteria worden toegepast op de deelnemende bedrijven van het project stikstofproefbedrijven (vanaf 1 mei 1991 project Management op Duurzame Melkveebedrijven) in de periode 1987-1990 dan blijkt dat de bedrijven op de zand- en klei/lössgrond vallen in de rubriek goed grasland. De bedrijven op veengrond komen in de rubriek matig grasland.

De gemiddelde indeling van het grasland in soorten per grondsoort staat in tabel 1. De verschillen tussen de bedrijven op zand- en klei/lössgrond enerzijds en de veengrond anderzijds is tevens in deze tabel vermeld. Hieruit blijkt dat op veengrond meer ruwbeemd, kweek, fiorin en geknikte vossestaart voorkomt dan op zand- en klei/lössgrond.

Instandhouden goede grasmat op zand en klei mogelijk

Bij een goed beheer is het mogelijk op zand en klei een goede grasmat in stand te houden. Goed beheer wil zeggen een goede bemesting, beweiding, voederwinning en een algemene goede verzorging gedurende het gehele jaar en geen calamiteiten door extreme droge of natte omstandigheden. Dit wordt onder andere aangetoond door de resultaten van de bedrijven Van der Horst te Almen en Kloosterboer te Laren. Beide bedrijven hebben een uitstekend graslandbeheer. Op deze bedrijven bevat het grasland op de meeste percelen zelfs na 15 à 20 jaar gebruik nog een zeer groot aandeel Engels raaigras.

De vraag is nu of op veengrond na graslandvernieuwing het ook mogelijk is een goede botanische samenstelling te handhaven.

Ervaringen graslandvernieuwing op veengrond

Gebaseerd op de goede ervaringen op zand- en kleigrond kwam in het begin van de jaren tachtig ook op veengrond meer belangstelling voor graslandvernieuwing. Deze belangstelling leidde in de jaren 1984-'86 tot een aantal graslanddemonstraties in het veenweidegebied van Utrecht en Zuid-Holland.

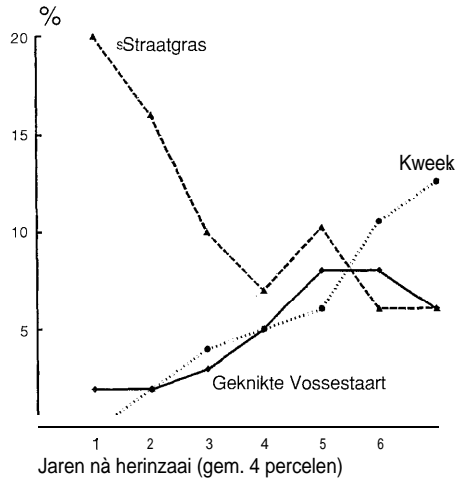
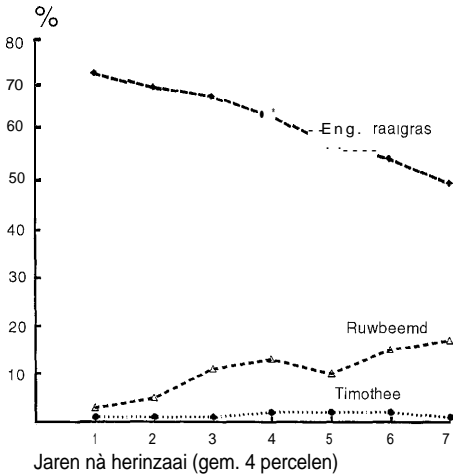
Van de gegevens afkomstig van deze demonstraties wordt onder andere gebruik gemaakt. Daarnaast zijn resultaten beschikbaar van ROC Zegveld, alsmede van het stikstofproefbedrijf van de fam. Hoogendoorn te Kockengen.

De bodemprofielen van de gebruikte percelen bestond uit slibhoudend bosveen of slibhoudend rietveen met zo'n 25 à 30 cm dikke teeltlaag van zand- en kleidelen. Vóór de graslandvernieuwing werd de oude grasmat doodgespoten. Als graszaadmengsel is BG 3 of BG 4 gebruikt. Het be-

Tabel 1 Gemiddelde botanische samenstelling van de stikstofproefbedrijven (1st/m 1990)

	Zand	Veen	Klei	Veen t.o.v. aem. zand/klei
Engels raaigras	80	54	79	
Ruwbeemd	3	11	5	+ 7
Timothee	1	+	+	
Kweek	1	6	2	+ 5
Fiorin	+	6	1	+ 5
Straatgras	8	5	5	
Geknikte vossestaart	2	7	1	+ 6
Kruiden	4	6	4	+ 2
Klaver	1	1	1	
Totaal	100	96	98	+ 25

Figuur 1 en 2. Botanische samenstelling bedrijf Hoogendoorn.

loop in de botanische samenstelling na de graslandvernieuwing is bij een aantal demonstraties regelmatig vastgesteld. Hieruit blijkt dat na een aantal jaren de uitgangstoestand van vóór de graslandvernieuwing opnieuw is bereikt. Als voorbeeld dient hier het beloop van de botanische samenstelling van percelen gelegen op het bedrijf Hoogendoorn (figuren 1 en 2).

Het percentage Engels raaigras is regelmatig gedaald, terwijl het aandeel van de soorten ruwbeemd, kweek en geknikte vossestaart is gestegen. Een zeer positieve ontwikkeling is te zien bij straatgras. Direct na de graslandvernieuwing kwam deze soort in een te hoog percentage voor. Zonder toepassing van bestrijdingsmiddelen is

het aandeel straatgras vrij snel afgenomen tot een acceptabel niveau.

Tabel 2 geeft de situatie weer van vóór en ná de graslandvernieuwing. Uit deze gegevens blijkt dat 7 jaar na de vernieuwing de oude toestand vrijwel is teruggekeerd.

In de jaren 1984-1989 is op ROC Zegveld regelmatig graslandvernieuwing toegepast. Deze graslandvernieuwing heeft betrekking op percelen met een ondiepe ontwatering (circa 30 cm) en op percelen met een diepe ontwatering (circa 70 cm). De vernieuwing vond plaats na doodspuiten van de oude grasmat.

De grondsoort is laaggelegen bosveengrond met een dikte van 7 meter. De botanische samenstel-

Tabel 2 Botanische samenstelling(%) op het bedrijf Hoogendoorn vóór en na de graslandvernieuwing

	Vóór de vernieuwing (8)	Na de vernieuwing	
		na 6 jaar (4)	na 7 jaar
Engels raaigras	50	55	50
Ruwbeemd	17	15	17
Timothee	0	2	1
	67	72	68
Kweek	11	9	12
Fiorin	3	1	1
	14	10	13
Straatgras	6	6	6
Geknikte vossestaart	8	8	6
	14	14	12
Kruiden	5	4	5
	100	100	98

() aantal percelen

Tabel 3 Botanische samenstelling na graslandvernieuwing bij diepe en bij ondiepe ontwatering en van zeer oud blijvend grasland bij diepe ontwatering (ROC Zegveld)

Soorten	(5 jaar na vernieuwing) ondiepe ontwatering	diepe ontwatering	(zeer oud grasland) diepe ontwatering
Engels raaigras	35	56	48
Ruwbeemd	15	10	11
Kweek	1	4	8
Fiorin	16	6	10
Beemdvossestaart	–	–	1
Straatgras	8	7	5
Geknikte vossestaart	13	5	5
Mannagras	3	+	+
Kruiden	7	10	9
Totaal	99	98	97

ling, 5 jaren na de graslandvernieuwing, staat in tabel 3. Uit deze gegevens blijkt dat er een opmerkelijk verschil is tussen ondiepe en diepe ontwatering. Bij diepere ontwatering is het percentage Engels raaigras duidelijk hoger dan bij ondiepe ontwatering. Daarentegen komen de vochtminnende soorten zoals ruwbeemd, fiorin, geknikte vossestaart en mannagras meer voor bij ondiepe ontwatering. In tabel 3 wordt tevens de botanische samenstelling vermeld van zeer oud grasland (meer dan 100 jaar oud) en thans gelegen op het diep ontwaterde gedeelte van het bedrijf. Opmerkelijk is dat de botanische samenstelling slechts weinig verschilt met die van de vernieuwde percelen (eveneens bij diepere ontwatering).

Conclusies

Uit het voorgaande kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. Graslandvernieuwing op zand- en klei/lössgrond kan bij goed beheer resulteren in het instandhouden van een goede botanische samenstelling gedurende vele jaren. Op veengrond is na de vernieuwing de meestal matige uitgangssituatie weer na enige jaren bereikt.
2. Wordt het huidige criterium voor de beoordeling van de kwaliteit van grasland toegepast voor veengrond dan zal veel grasland op deze grondsoort vallen in de categorie matig.
3. Op veengrond met ondiepe ontwatering heeft vernieuwing van grasland slechts beperkte mogelijkheden. Verbetering van de graslandkwaliteit moet in dit geval worden verkregen na verbetering van de waterhuishouding in combinatie met verlaging van het slooppeil.

Op veengrond met ondiepe ontwatering heeft vernieuwing van grasland slechts beperkte mogelijkheden.